

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
จิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2559

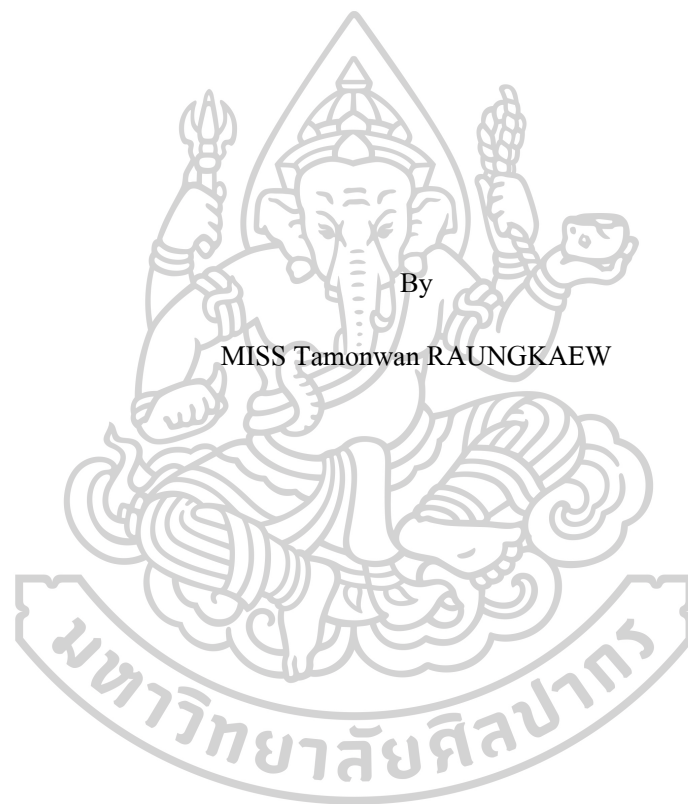
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ความสุขของคนไร้บ้าน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
จิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

HOMELESS

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for Master of Fine Arts (VISUAL ARTS EDUCATION)

Painting Sculpture and Graphic Arts and Faculty of Education Silpakorn University

Academic Year 2016

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

58901315 : ทัศนศิลป์ศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : ความสุขของคนไร้บ้าน

นางสาว ธมลวรรณ เรื่องแก้ว: ความสุขของคนไร้บ้าน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันทนี ศรีพัฒนานันทกุล

วิทยานิพนธ์ หัวข้อเรื่อง “ความสุขของคนไร้บ้าน” มีวัตถุประสงค์ เพื่อถ่ายทอดผลงานเทคนิคสื่อผสม ซึ่งเป็นการสะท้อนภาพชีวิตคนไร้บ้าน ที่ทำงานเลี้ยงชีพเพื่อความอยู่รอด แสวงหาความอิสระเสรีภาพ และความสุขในชีวิต

ขอบเขตการศึกษา เป็นการศึกษาขอบเขตแนวคิด ผู้กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานสื่อผสม โดยแบ่งออกเป็น 3 ประการ ได้แก่ 1.เนื้อหาสาระ อิงจากรูปแบบการดำเนินชีวิต รูปแบบการประกอบอาชีพของคนไร้บ้านในกรุงเทพฯ 2.รูปแบบ ถ่ายทอดผลงานในแบบสามมิติ ผ่านรูปทรงเป็นตัวหลักในการนำเสนอ ด้วยรูปแบบรูปธรรม 3.เทคนิค สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมนุ่ม (soft sculpture) ด้วยวิธีการ เย็บ ปัก ตัด และเทคนิควิดีโอ เพื่อบอกเหตุการณ์ เรื่องราว แสดงออกด้านอารมณ์ ความรู้สึก และสอดคล้องกับแนวความคิดของผู้สร้างสรรค์

ผลการศึกษาการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตรงตามเจตนารมณ์ของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งถ่ายทอดผลงานจำนวน 4 ชิ้น เพื่อสร้างความบันเทิง และตระหนักถึงคุณค่าด้านความงามทางศิลปะ

58901315 : Major (VISUAL ARTS EDUCATION)

Keyword : homeless

MISS Tamonwan RAUNGKAEW: homeless Thesis advisor : Assistant Professor
Wantanee Siripattananuntakul

The thesis entitled “Happiness of homeless people” aims to convey a mixed media that reflect the live of homeless people. These show varieties of lifestyles; some are willing to live under their own feelings, some work for a living to survive, some seek for freedom, some seek for happiness in life.

This is a conceptual study lead to the mixed media.
The scope of the study is divided into 3 aspects:

1. Contents. Based on the realities in the metropolitan society.
2. forms of presentation are presented in a holistic, three-dimensional form, through the main forms of presentation.
3. The techniques of creating a mixed media sculpture (soft sculpture) are procedures of embroidery mixed and videos to tell the story that expresses your emotions and creative ideas.

The results of this creatively study had objectives achievement and followed the intent of the creator that showed in mixed media which four dimensional stereoscopic video to show inspiration and realize of beauty value.

กิตติกรรมประกาศ

การสร้างสรรค์ผลงานชุด “ความสุขของคนไร้บ้าน” สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันทนี ศิริพัฒนานันทกุล และอาจารย์ ดร. อภินภัส จิตรกร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการพิจารณาวิทยานิพนธ์ คอยช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา รวมถึงศาสตราจารย์เกียรติคุณปรีชา เกาทอง ศาสตราจารย์เกียรติคุณพิชญ์ สุภนิมิต ศาสตราจารย์ญาณวิทย์ กุญแจทอง และคณาจารย์สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ ที่คอยให้ความรู้ ข้อเสนอแนะทางด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติ กราบขอบพระคุณ

ขอกราบขอบพระคุณผู้ให้กำเนิด บิคา มารดา และครอบครัว ที่คอยสนับสนุนในทุกๆ เรื่อง รวมทั้งการศึกษาในครั้งนี้ด้วย และเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่คอยติดต่อประสานงาน รวมถึงขอขอบคุณเพื่อนๆ สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา (รุ่น 7) มหาวิทยาลัยศิลปากร และผู้เกี่ยวข้อง ที่คอยให้ความช่วยเหลือในทุกๆ เรื่อง

ข้าพเจ้ามีความซาบซึ้งในพระคุณ และความกรุณาจากทุกท่าน ขอกราบขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

ชมลวรรณ เรืองแก้ว

สารบัญ

	หน้า
.....	ง
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
.....	ช
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการสร้างสรรค์.....	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
ขอบเขตการศึกษา	2
ขั้นตอนของการศึกษา.....	2
วิธีการศึกษา.....	3
แหล่งข้อมูล.....	3
บทที่ 2	4

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์.....	4
1. ความหมายเกี่ยวกับคนไร้บ้าน.....	4
2. อาชีพของคนไร้บ้าน	5
3. อิทธิพลทางการศึกษาและค่านิยม	5
4. อิทธิพลจากสภาพแวดล้อม	6
5. อิทธิพลทางศิลปกรรม	7
ไพโรจน์ พิเชฐเมธากุล.....	8
Tony Oursler.....	10
Ewa Pachucka	12
บทที่ 3	14
กระบวนการสร้างสรรค์.....	14
1. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล	14
2. ขั้นตอนการสร้างภาพร่างผลงาน	15
3. ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน	21
บทที่ 4	28
วิเคราะห์ผลงานการดำเนินงานสร้างสรรค์.....	28
1. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์.....	28
การวิเคราะห์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์.....	34
2. ผลงานวิทยานิพนธ์	35
2.1. การวิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1.....	36
2.2. การวิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	37
2.3. การวิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	38
2.4. การวิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4.....	39
บทที่ 5	40

บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์40

 สรุปการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์40

 ข้อเสนอแนะ41

.....42

รายการอ้างอิง42

.....44

ประวัติผู้เขียน44

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	สภาพแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร..... 7
2	ภาพประกอบของไฟโรจน์ พิเชฐเมธากุล ช่วยเหลือคนไร้บ้านที่สนามหลวง..... 9
3	ภาพประกอบของไฟโรจน์ พิเชฐเมธากุล..... 9
4	ภาพผลงาน TONY OURSLER, Face to Face 11
5	ภาพผลงาน TONY OURSLER Phase Shift, 2000..... 11
6	ภาพผลงาน EWA PACHUCKA. Landscape and bodies 1972..... 12
7	ภาพตัวอย่างภาพร่างผลงาน (sketch) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์..... 15
8	ภาพตัวอย่างภาพร่างผลงาน (sketch) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์..... 16
9	ตัวอย่างการบันทึกภาพจากสภาพแวดล้อมในกรุงเทพฯ เพื่อนำไปเป็นสื่อวิดีโอ..... 16
10	ตัวอย่างภาพร่างผลงาน (sketch) ชั้นที่ 1..... 17
11	ตัวอย่างภาพร่างผลงาน (sketch) ชั้นที่ 2..... 18
12	ตัวอย่างภาพร่างผลงาน (sketch) ชั้นที่ 3..... 19
13	ตัวอย่างภาพร่างผลงาน (sketch) ชั้นที่ 4..... 20
14	ภาพข้อมูลเบื้องต้น..... 22
15	ภาพข้อมูลเบื้องต้น..... 23
16	ขั้นตอนการกำหนดโครงสร้างรูปทรง..... 24
17	ขั้นตอนการนำวัสดุห่อหุ้มรูปทรง..... 25
18	ขั้นตอนการใส่รายละเอียดในส่วนต่างๆ..... 26
19	ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์..... 27
20	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1..... 29
21	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2..... 30
22	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3..... 31

ภาพที่	หน้า
23 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4.....	32
24 ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1.....	35
25 ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	36
26 ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	37
27 ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4.....	38

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการสร้างสรรค์

โดยทั่วไปเมื่อเอ่ยถึงคนไร้บ้าน สิ่งแรกที่ผู้คนทั่วไปนึกถึง คือ คนเร่ร่อน คนจรจัด เป็นกลุ่มที่ผู้คนเกิดความอคติ เป็นกลุ่มคนไร้ค่า ไม่มีประโยชน์ ไม่มีจุดหมายปลายทาง เป็นอันตรายต่อสังคม เป็นผู้ซึ่งถูกปฏิเสธ และขาดโอกาสทางสังคม¹ อย่างไรก็ตามหากคนในสังคมสามารถทำความเข้าใจถึงชีวิตคนไร้บ้านได้ จะพบว่าคนไร้บ้านเป็นกลุ่มประชากรที่มีความหลากหลายในแบบแผนการใช้ชีวิต ทั้งด้านอาชีพ ที่อาศัยหลับนอน และการใช้ชีวิตประจำวัน มีความพยายามในการช่วยเหลือตนเองมากกว่าจะเป็นภาระผู้อื่น แสวงหาวิธีการอยู่รอด มีอาชีพเลี้ยงชีพที่มีรายได้อย่างสุจริต และเอื้อประโยชน์ต่อสังคม

พื้นฐานข้อมูลข้างต้น จึงเป็นความบังคลาใจในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ภายใต้หัวข้อเรื่อง “ความสุขของคนไร้บ้าน” ซึ่งสะท้อนถึงภาพชีวิตของคนไร้บ้านที่มีความต้องการในการดำเนินชีวิตอย่างอิสระ การใช้ชีวิตอยู่รอดจากการประกอบอาชีพ ซึ่งคนทั่วไปอาจไม่ได้มองเป็นอาชีพ แต่คำว่าอาชีพของคนไร้บ้านอาจเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถเลี้ยงชีพตนเองได้ อย่างมีความสุข สะท้อนให้เห็นมุมมองในทิศทางที่ดีของคนไร้บ้าน เพื่อให้ผู้คนเกิดการยอมรับ และอยู่ร่วมกันได้ในสังคม แสดงออกในรูปแบบผลงานสื่อผสม และวิดีโอ ซึ่งเป็นการตีความหมายทางศิลปะ ชี้ให้เห็นมุมมองหนึ่งของคนไร้บ้านในทัศนะที่เปลี่ยนไป อาศัยส่วนบกพร่องมาเป็นแรงผลักดัน และเป็นส่วนในการขับเคลื่อนสังคม และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุล

¹ วิเศษปรีชา, บ. (2552). โลกของคนไร้บ้าน. กรุงเทพฯ: , ม.ป.พ.

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานสื่อผสม
2. เพื่อสะท้อนภาพบวกของคนไร้บ้าน ที่มีความหลากหลายในการดำเนินชีวิต
3. เพื่อค้นหาแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และพัฒนาผลงานตามแนวความคิด เพื่อเป็นแบบอย่างแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา สะท้อนถึงชีวิตคนไร้บ้านในกรุงเทพมหานคร พบว่าอาชีพส่วนใหญ่ของคนไร้บ้าน คือ รับจ้างเก็บของเก่าซื้อของเก่ามาขาย ขายของเล่นตามงานวัด ตลอดจนเช่าพระ สามารถทำงานหาเลี้ยงชีพได้
2. ขอบเขตด้านรูปแบบ แสดงออกผลงานด้วยรูปแบบสื่อผสม ที่ประกอบด้วยผลงานสามมิติ (Soft sculpture) และสื่อวิดีโอ
3. ขอบเขตด้านเทคนิค ถ่ายทอดเป็นผลงานเทคนิคประติมากรรม (Soft sculpture) ด้วยกลวิธีการเย็บ ปัก ตัด และเทคนิควิดีโอ

ขั้นตอนของการศึกษา

1. ลงพื้นที่ สัมภาษณ์ และบันทึกภาพนิ่ง วิดีโอ
2. รวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากสื่ออินเทอร์เน็ต เอกสารที่เกี่ยวข้อง และผลงานศิลปินที่มีความคล้ายคลึงกัน
3. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ตามกระบวนการทางความคิดของผู้สร้างสรรค์
4. การสร้างภาพร่างผลงาน นำเสนอเพื่อรับการวิจารณ์ และพัฒนาปรับปรุง
5. สร้างสรรค์ผลงานจริง
6. เก็บรวบรวมข้อมูล และแก้ไขเพื่อทำงานภาคเอกสาร

วิธีการศึกษา

1. กำหนดแนวความคิด โดยศึกษาสภาพแวดล้อมบริบทต่างๆ ของคนไร้บ้าน สังเกต ลักษณะท่าทาง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ เลือกรสรร ประมวลผลสรุปเพื่อกำหนด กรอบแนวความคิดการสร้างสรรค์ผลงาน

2. กำหนดขอบเขตการสร้างสรรค์ วิธีการแสดงออกทางรูปแบบ และเทคนิค

3. สร้างภาพร่างผลงานตามข้อมูลที่ได้รับ สอดคล้องแนวความคิดที่กำหนด

4. วิเคราะห์ภาพร่างผลงาน เพื่อนำมาพัฒนา

5. ขยายภาพร่างผลงานสู่การสร้างสรรค์ผลงาน

6. วิเคราะห์ผลงานตามแนวความคิด หลักการทฤษฎีทางศิลปะ วิเคราะห์ข้อดี ข้อบกพร่องเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาผลงานในระดับต่อไป

แหล่งข้อมูล

1. สังเกตสภาพแวดล้อมในกรุงเทพฯ ที่มีคนไร้บ้านอาศัยอยู่ เช่น สนามหลวง เสาชิงช้า ป้ายรถเมล์ หรือทางเดินเท้า

2. ข่าวสารตามสื่อ โทรทัศน์ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

3. ผลงานทางศิลปกรรม ประเภทจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ และสื่อผสม

4. วิทยานิพนธ์ดีเด่นทางมานุษยวิทยา ปี 2546 “โลกของคนไร้บ้าน” เขียนโดย บุญเลิศ วิเศษปรีชา

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม ล้วนแสวงหาสิ่งที่สามารถเป็นสื่อในการแสดงออกได้ตามทัศนคติ และแนวคิด คือ แรงกระตุ้นจากสภาพแวดล้อม หรืออิทธิพลในการดำเนินชีวิต เพื่อสร้างความบันเทิง ความประทับใจ ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ทางศิลปะ ด้วยรูปแบบและกลวิธีการหลากหลาย รวมทั้งการเลือกใช้วัสดุที่แตกต่างกัน โดยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการรวบรวมข้อมูล ผ่านกระบวนการความคิดวิเคราะห์ ทัศนคติ และนำมาถ่ายทอดเป็นผลงานสร้างสรรค์ โดยข้อมูลมีรายละเอียดต่างๆ สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. ความหมายเกี่ยวกับคนไร้บ้าน
2. อาชีพของคนไร้บ้าน
3. อิทธิพลทางด้านการศึกษาและค้นคว้า
4. อิทธิพลจากสภาพแวดล้อม
5. อิทธิพลทางศิลปกรรม

1. ความหมายเกี่ยวกับคนไร้บ้าน

กรมพัฒนาและสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ใช้คำว่า “คนเร่ร่อนไร้บ้าน” ซึ่งหมายถึง บุคคลที่เร่ร่อน เนื่องจากการอพยพย้ายเข้าไปเพื่อประกอบอาชีพในเมือง จึงกลายเป็นบุคคลเร่ร่อนชั่วคราว โดยใช้ที่สาธารณะพักหลับนอน เป็นคนเร่ร่อนไร้บ้านเพื่อประกอบอาชีพหารายได้ แต่เป็นคนเร่ร่อน เพราะเนื่องจากไม่มีที่พักอาศัย และไม่ได้เป็นคนทาน²

คนไร้บ้าน (homelessness) หมายถึง สภาพของบุคคล ณ ช่วงเวลาหนึ่งที่ไม่สามารถมีที่อยู่อาศัยแบบปกติทั่วไป มีอาชีพหาของเก่า เป็นแรงงานรับจ้างรายวันทั่วไป ค้าขายอาหาร และของมือสอง และอื่นๆ มักพบว่าอาศัยหลับนอนตามป้ายรถเมล์หรือสถานที่ที่มีแสงสว่าง โดย

² พรหมศรี., น. (2551). ฉันคือคน..คนไร้บ้าน. กรุงเทพฯ.

ปกติคนไร้บ้านไม่ใช่คนขอทาน มักปฏิเสธการให้การช่วยเหลือ การให้การช่วยเหลือจำเป็นต้องมีลักษณะที่เป็นมิตร ส่วนใหญ่พบว่าเคยเป็นคนปกติทั่วไปมาก่อน ในทางกลับกันคนไร้บ้านส่วนมากกลับช่วยเหลือสังคมด้วยการลดปริมาณขยะ รีไซเคิลขยะ และช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม³

2. อาชีพของคนไร้บ้าน

อาชีพของคนไร้บ้านมีอีกหลากหลายอาชีพ เช่น แรงงาน กรรมกรก่อสร้าง รับจ้างรายวัน เข็นรถเข็นผัก รับจ้างแจกใบปลิว ขายพวงมาลัย⁴ เป็นต้น เมื่อพูดถึงรายได้บอกเลยว่าแค่พอเพียงต่อการใช้ชีวิตในแต่ละวันเท่านั้น และไม่มีความแน่นอน แต่เพราะเป็นอาชีพที่ไม่ต้องใช้เงินลงทุนมาก และไม่จำเป็นต้องมีเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ

สรุปได้ว่า อาชีพทุกอาชีพที่กล่าวมาข้างต้น คนไร้บ้านล้วนแล้วแต่มีส่วนร่วมในการช่วยขับเคลื่อนพัฒนาสังคมไปในทิศทางที่ดีได้ ซึ่งทุกอาชีพต้องใช้ความพยายามอดทน มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เกิดความภาคภูมิใจแก่ตนเอง และครอบครัว ซึ่งไม่ได้แตกต่างจากคนทั่วไปในสังคมเช่นกัน

3. อิทธิพลทางการศึกษาและค่านิยม

จากการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลว่าอะไรคือสาเหตุให้กลายเป็นคนไร้บ้าน มีดังนี้

3.1. ศักยภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

3.1.1. การเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็ว ในเมืองใหญ่ๆ หลายเมือง มีการเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากการอพยพของประชากรจากชนบทเข้าไปหางานทำในเมือง หรือเพื่อเข้าไปศึกษาหาความรู้จึงก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น ที่อยู่อาศัย การว่างงาน อาชญากรรม จราจร สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ เป็นต้น

³ ปิยวรรณ. "เข้าใจ-ให้ออกาสคนไร้บ้าน." Retrieved 19 มิถุนายน 2558, from <http://www.thaihealth.or.th>.

⁴ Administrator (2557). "อาชีพของคนไร้บ้าน. ." Retrieved 30 มิถุนายน 2560, from <http://www.thaihealth.or.th>.

3.1.2. ปัญหาสังคม เกิดจากความอึดอัดใจในสภาพแวดล้อม ชุมชน และครอบครัว จึงนำไปสู่ความสมักรใจที่จะเป็นคนไร้บ้าน รักอิสระ ชอบมีวิถีแบบเสรีภาพ ไม่มีภาระในชีวิตที่ต้องดูแล

3.2. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หรือหนังสือที่เกี่ยวกับชีวิตของคนไร้บ้าน โดยเฉพาะหนังสือ “โลกของคนไร้บ้าน” ซึ่งเขียนโดยบุญเลิศ วิเศษปรีชา (2552) โดยเนื้อหาเป็นการบอกเล่าถึงชีวิตคนไร้บ้านในอีกมุมหนึ่ง ทั้งการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน รูปแบบในการดำเนินชีวิตอย่างปกติ สุข จึงเกิดการรับรู้ในแง่มุมใหม่ๆ ที่ข้าพเจ้าและคนทั่วไปไม่เคยสัมผัส ซึ่งผู้เขียนพยายามถ่ายทอดเพื่อทำความเข้าใจ เปลี่ยนทัศนคติ และสะท้อนไปยังคนอีกกลุ่มหนึ่งอย่างละเอียดเสมือนเป็นกระบอกเสียงให้ผู้คนในสังคมเปิดโอกาส เสนอแนวทางการช่วยเหลือ เปิดทางเลือกให้พวกเขาได้ใช้ชีวิตได้อย่างคนทั่วไป สารสำคัญที่ผู้เขียนต้องการ คือ รู้จักยอมรับและทำความเข้าใจในการอยู่ร่วมกัน มองคนไร้บ้านด้วยเจตนาที่ดี เปิดพื้นที่ให้คนไร้บ้านได้มีตัวตน ลบความอคติหรือความคิดเดิมๆ ของคนไร้บ้าน ไม่ตัดสินจากการกล่าวหาหรือพบเห็นจากสภาพแวดล้อมในกรุงเทพฯ หากสังคมให้โอกาสอย่างเท่าเทียม⁵

4. อิทธิพลจากสภาพแวดล้อม

บนพื้นฐานสำคัญของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ คือ อิทธิพลจากสภาพแวดล้อม สังคม และประสบการณ์ เพื่อนำความบันดาลใจนั้นมาแสดงออกเป็นผลงานศิลปะ และด้วยข้าพเจ้าเป็นคนต่างจังหวัดที่เข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ เพื่อทำงานและศึกษา ทุกครั้งเมื่อเดินทางจะมีความรู้สึก และเห็นบางอย่างในกรุงเทพฯ คือ ความเจริญรุ่งเรือง ความทันสมัย และสิ่งอำนวยความสะดวกที่พัฒนาไปไกล ด้วยปัจจัยหลายๆ ด้าน สังคมจึงได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้คนหนาแน่นหลังไหลเข้ามาในเมืองด้วยเหตุผลต่างๆ นานา เพื่อพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น แต่ตรงกันข้ามทำไมกลับมีคนไร้บ้าน อยู่จำนวนไม่น้อย และมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น ภาพของการใช้ชีวิตอย่างคิ่รณ หาเช่ากินค่า จีซ่าเลี้ยง เงินรชขายของ ถืออุงไปใหญ่ๆ หาเลี้ยงชีพด้วยการเก็บของเก่าขายบ้าง หรือรับจ้างทั่วไปบ้าง สภาวะเหล่านี้อาจถือเป็นประสบการณ์ ทำให้ข้าพเจ้าตั้งข้อสังเกต และสงสัยว่าพวกเขาเหล่านี้มีจุดเริ่มต้นจากไหน ใช้ชีวิตรอดได้อย่างไร

⁵ วิเศษปรีชา., บ. (2552). โลกของคนไร้บ้าน. กรุงเทพฯ: , ม.ป.พ.

ท่ามกลางความเจริญ ซึ่งจากการค้นคว้าหาข้อมูลทำให้ข้าพเจ้าพอจะสรุปได้ว่า คนไร้บ้านบางคน ยินดีเลือกมีวิถีการดำเนินชีวิตแบบนี้ มีความสุขในการใช้ชีวิตได้อย่างอิสระ มีเสรีภาพตาม จุดมุ่งหมายของตนเอง การใช้ชีวิตประจำวัน ในด้านต่างๆ ทั้งด้านอาหาร ด้านอาชีพ ซึ่งไม่ ก่อให้เกิดความเดือนร้อนแต่อย่างใด ไม่ต้องการเป็นภาระหรือต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น ฉะนั้น สิ่ง เดียวกันนี้มุมมองของคนไร้บ้าน คือ อยากให้ทำความเข้าใจ ยอมรับว่าจริงๆ แล้ว พวกเขาไม่ได้ คนวิกลจริต หรือเป็นภัยอันตรายกับสังคม

ภาพที่ 1 สภาพแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร

ที่มา: <https://news.mthai.com/>

เข้าถึงเมื่อ 18 กรกฎาคม 2560

5. อิทธิพลทางศิลปกรรม

ศิลปะ เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทางทัศนศิลป์ ถูกสร้างจากความคิด ความรู้สึก ความบันดาลใจที่มีต่อสภาพแวดล้อม สังคม ประเพณีวัฒนธรรม และบุคคล นำไปสู่ การแสดงออกทางศิลปะที่แตกต่าง รวมถึงรูปแบบการสร้างสรรค์ เทคนิควิธีการอย่างหลากหลาย ซึ่งอยู่บนพื้นฐานทางความคิด ความเชื่อ และทัศนคติ ก่อให้เกิดคุณค่าทางความงาม มองเห็น คุณค่าทุกสรรพสิ่ง และพัฒนาจิตใจ

อิทธิพลทางศิลปะจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญต่อวิถยานิพนธ์นี้ นอกจากความ บันดาลใจอันเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม และสังคมแล้วนั้น การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะยัง ต้องมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรมหรือผลงานศิลปะ

จากศิลปินท่านอื่นๆ เพื่อเป็นแบบอย่างแนวทางการทำงาน และเพื่อพัฒนาผลงานให้มีความสมบูรณ์

ยกตัวอย่างศิลปิน ซึ่งมีอิทธิพลที่ส่งผลต่อการพัฒนา และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อเป็นแนวทางการสร้างสรรค์ศิลปกรรมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

ไพโรจน์ พิเชฐเมธากุล

ไพโรจน์ พิเชฐเมธากุล ศิลปินผู้สร้างสรรค์ศิลปะเพื่อคนไร้บ้านที่นิวยอร์ก เป็นโครงการ “The Positivity Scrolls” ซึ่งโครงการนี้จะหยุดที่ 911 เพราะเป็นสัญลักษณ์ของเหตุการณ์ 911 จากเหตุการณ์หนึ่งที่ไพโรจน์ไม่ได้ช่วยเหลือคนไร้บ้านที่ถูกทำร้าย จึงเกิดความรู้สึกว่าตนเองเห็นแก่ตัวที่ไม่ได้เข้าไปช่วยเหลือ เพราะเหตุนี้จึงรับความบั่นดาลใจจากคนไร้บ้านข้างถนนที่ขาดคนดูแล ขาดความช่วยเหลือ ศิลปินจึงเลือกนำเสนอโดยใช้ศิลปะมาช่วยเหลือ และมีผลตอบรับที่ดี ผู้คนเริ่มให้ความสนใจ จึงต่อยอดโครงการนี้เพื่อให้คนได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือคนไร้บ้านมากขึ้น⁶

ในช่วงเวลานั้นไพโรจน์กลับมาเมืองไทย กิจกรรมเขียนภาพเพื่อช่วยเหลือคนไร้บ้านก็ยังดำเนินต่อไป ครั้งหนึ่งข้าพเจ้าเคยมีส่วนร่วมในโครงการนี้ ครั้งนั้นถือว่าการออกไปหาข้อมูล และทำความเข้าใจก่อนทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นเหตุมาจากการตั้งเหตุและผลข้างต้นก่อนไพโรจน์ และข้าพเจ้า หรือคนทั่วไปที่สนใจเริ่มเขียนรูป (คนไร้บ้านเป็นแบบในการวาด) ต้องมีการพูดคุยทำความเข้าใจ และทำความเข้าใจกับคนไร้บ้านเสียก่อนเพื่อให้เขาไว้วางใจเรา จึงทำการเขียนรูป ใช้ระยะเวลา 1 – 2 ชั่วโมง จากโครงการถือเป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม นำมาซึ่งความบั่นดาลใจต่างๆ จุดประกายในการเริ่มต้นที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เกิดการยอมรับ เข้าใจว่าจริงๆ แล้วคนไร้บ้านไม่ได้เลวร้ายอย่างที่คิด ซึ่งเป็นโครงการที่ดีอาจแค่เพียงเล็กน้อย แต่แนวคิดของศิลปินกลับสามารถนำไปต่อยอดเพื่อให้ใครอีกหลายๆ คนอยากสร้างสัมพันธภาพ และมีเจตนาที่ดีต่อคนไร้บ้าน

⁶ ลินดา. "ไพโรจน์ พิเชฐเมธากุล ศิลปินไทยที่ใช้ศิลปะสร้างความสุขให้กับคนไร้บ้าน". Retrieved 3 กรกฎาคม 2560, from <http://www.cosmopolitanthai.com>.

จากความเป็นมาดังกล่าว ข้าพเจ้านำเอาความประทับใจแนวคิด และทัศนคติของศิลปินที่มีต่อคนไร้บ้าน สามารถสัมผัสเข้าถึงวิถีชีวิตคนไร้บ้านได้ นอกจากความบังคาลใจจากสภาพแวดล้อมในกรุงเทพฯ แล้ว ไพโรจน์ถือเป็นคนไร้บ้านตัวอย่างในแนวทางความคิด ซึ่งเป็นส่วนประกอบอันส่งผลต่ออิทธิพลในการสร้างสรรค์ และเป็นเหตุผลในการหยิบยกเรื่องราวมุ่งไปสู่ประเด็นที่ต้องการนำมาถ่ายทอด ปรับใช้ตามความเหมาะสม และขอบเขตแนวความคิดตลอดจนรูปแบบของการสร้างสรรค์ เลือกล้อสาร โดยการใช้รูปธรรมที่สามารถเข้าใจได้ไม่ยากนัก

ภาพที่ 2 ภาพประกอบของไพโรจน์ พิเชฐเมธากุล ช่วยเหลือคนไร้บ้านที่สนามหลวง
ที่มา: <http://www.manager.co.th/celebonline/viewnews.aspx?NewsID=9590000018515>
เข้าถึงเมื่อ 30 มิถุนายน 2560

ภาพที่ 3 ภาพประกอบของนายไพโรจน์ พิเชฐเมธากุล
ที่มา: <http://www.cosmopolitanthai.com/home/editions-a-pricing/595-homelessart>
เข้าถึงเมื่อ 30 มิถุนายน 2560

Tony Oursler

Tony Oursler ศิลปินผู้บุกเบิกด้านวิดีโออาร์ตในช่วงต้นทศวรรษ 1980 ในนิวยอร์ก เป็นศิลปินที่มีชื่อเสียง และเป็นที่รู้จักในด้านการใช้เทคโนโลยี สื่อดิจิทัล ผลงานส่วนใหญ่เป็นลักษณะรูปแบบของการจัดวางอยู่ในห้องมืด ยกตัวอย่างผลงานเช่น ผลงานที่นำหุ่นตุ๊กตากับวิดีโอที่เป็นใบหน้าของศิลปินเองฉายลงบนหุ่นตุ๊กตา รู้สึกมีชีวิต การเล่นหูเล่นตาเพื่อตอบสนองกับคนดู การพัฒนาระบบมัลติมีเดีย พัฒนาภาพ เสียง เริ่มนำวัตถุสิ่งของต่างๆ ใกล้เคียงศิลปินมาทำงาน ร่วมกับรูปทรงประติมากรรมที่แปรเปลี่ยน ลักษณะรูปทรงเป็นไปตามรูปแบบวิดีโอ ตลอดจนการนำเสนอผ่านต้นไม้ อาคาร หมอกควัน โดยใช้เป็นจอฉายสื่อวิดีโอ ที่มีเรื่องราว การแสดงออกทางสีหน้า ท่าทางกระตุ้นอารมณ์ต่อคนดู ลักษณะการนำเสนอทำให้รู้สึกว่าวัตถุเป็นสิ่งของมีชีวิต การแสดงแสง สี เสียงมีความฉูดฉาด ลงตัวทั้งรูปแบบและเทคนิค การสร้างบรรยากาศในความมืด บรรยากาศที่ดูหลอกลอน ตื่นเต้น และให้ความรู้สึกที่สะท้อนอารมณ์ได้⁷

ศิลปิน Tony Oursler จึงเป็นอีกหนึ่งศิลปินที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งผลงานศิลปินมีความน่าสนใจในเรื่องของการนำสื่อวิดีโอมาทำงานร่วมกับรูปทรงวัตถุ ให้ความรู้สึกสนุก ลวดลาย ความเคลื่อนไหวที่เกิดจากแสง สี เป็นจุดเริ่มต้นของข้าพเจ้าเกิดความสนใจด้านเทคนิควิดีโอ และประทับใจ สามารถนำกลวิธีมาผสมผสานกับรูปแบบของงานข้าพเจ้า ทำให้ผลงานศิลปะเกิดความคลี่คลายมากขึ้น และพัฒนาผลงานได้อย่างเหมาะสมตามแนวความคิด สามารถส่งผลต่อด้านอารมณ์ของผู้ดูได้

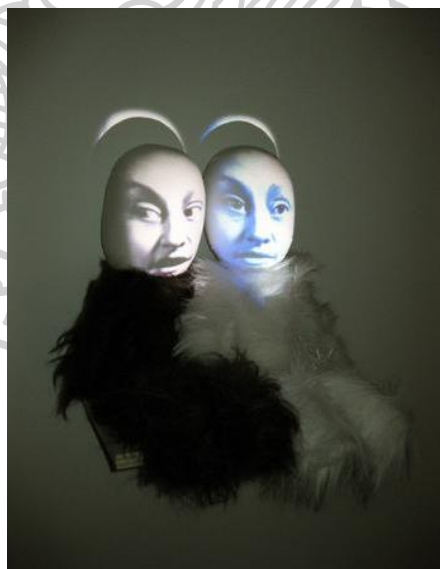
⁷. "Tony Oursler." Retrieved 10 กรกฎาคม 2560, from <http://www.lehmanmaupin.com/artists/tony-oursler>.

ภาพที่ 4 ภาพผลงาน TONY OURSLER, Face to Face

ที่มา: <http://www.lehmannmaupin.com/artists/tony-oursler#9>

เข้าถึงเมื่อ 30 มิถุนายน 2560

ภาพที่ 5 ภาพผลงาน TONY OURSLER *Phase Shift*, 2000

2 synthetic fur dolls, wood shelf, DVD, projector, tripod

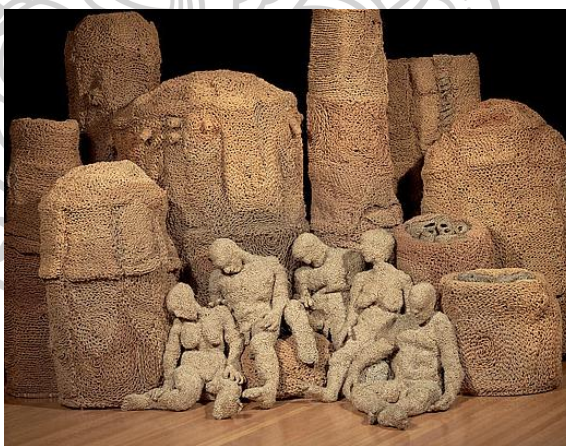
20 x 15 x 13 inches 50.8 x 38.1 x 33 cm

ที่มา: <http://www.lehmannmaupin.com/artists/tony-oursler#25>

Ewa Pachucka

เป็นอีกหนึ่งศิลปินที่เลือกใช้วัสดุอ่อนนุ่มมาทำงานศิลปะได้อย่างมีความน่าสนใจ ซึ่งผลงานมีความบันดาลใจมาจากมนุษย์กับสภาพแวดล้อมที่มีความกลมกลืนกันเป็นลักษณะเดียวกันเช่นเดียวกับอุดมการณ์ ความเชื่อของสังคมนิยมยูโทเปียสังคมของศิลปิน วัสดุที่ศิลปินเลือกนำมาใช้ในการทำงาน คือ เส้นใยปอ ป่าน และวัสดุอินทรีย์อื่นๆ เพื่อช่วยรักษากลิ่น วัสดุเหล่านี้เกิดจากการเคลื่อนไหวของยุค 70 การฟื้นฟูความสนใจในประเพณีงานฝีมือ เป็นการสะท้อนแนวความคิดของศิลปิน⁸

สำหรับผลงานของศิลปิน Ewa Pachucka นำเสนอด้วยเทคนิคประติมากรรมนุ่ม (soft sculpture) มีความน่าสนใจในเรื่องของวัสดุที่เลือกใช้ได้อย่างลงตัว และเชื่อมโยงกับแนวคิดศิลปิน ซึ่งเป็นส่วนประกอบหลักในการสร้างสรรค์ผลงานมีความอ่อนนุ่มจากวัสดุ การแสดงออกที่ให้ความรู้สึกที่พิเศษ เกิดเป็นรูปทรงสามมิติ มีมวล ปริมาตร กลมกลืน แต่สะท้อนถึงด้านเนื้อหาสาระ ทั้งนี้ การศึกษาผลงานศิลปินส่งผลต่ออิทธิพลทางด้านรูปแบบ และเทคนิคในการแสดงออกสะท้อนภาพชีวิตคนไร้บ้าน นำเอาลักษณะรูปทรง ลักษณะท่าทางมาประยุกต์และปรับใช้ให้เป็นไปตามขอบเขตแนวความคิดของผู้สร้างสรรค์

ภาพที่ 6 EWA PACHUCKA. Landscape and bodies 1972

jute, hemp, wire 202.0 x 308.0 x 302.0 cm overall

ที่มา: <https://nga.gov.au/softsculpture/details/>

⁸ _____ . "Soft sculpture." Retrieved 16 กรกฎาคม 2560, from <https://nga.gov.au/Exhibition/softsculpture/>.

จากอิทธิพลของศิลปินทั้ง 3 คน ส่งผลต่อแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานนำมาซึ่งความบันดาลใจในการพัฒนาในด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบ และด้านเทคนิค ซึ่งศิลปินมีการนำเสนอความเป็นมาอันเกิดจากประสบการณ์ และความบันดาลใจ มาผสมผสานวิธีการต่างๆ ส่งผลให้รูปแบบที่แสดงออกมีความน่าสนใจ มีอัตลักษณ์เฉพาะตน ยังสามารถสัมผัสได้ถึงสุนทรียภาพด้านความงาม และความจริงที่อยู่รอบตัวเรา ตลอดจนการศึกษาผลงานศิลปินที่มีผลงานคล้ายคลึงนั้น ได้รับประโยชน์อันสูงสุดต่อการคลี่คลายผลงาน กำหนดขอบเขตของเนื้อหา รูปแบบ และเทคนิคได้ อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นส่วนประกอบหลักสำคัญต่อการสร้างสรรค์ผลงาน จึงได้นำมาปรับใช้กับผลงาน ทั้งรูปแบบ สื่อวิดีโอ ไปสู่กระบวนการพัฒนาต่อขอยอดการสร้างสรรค์ผลงานในลำดับต่อไป

ตารางวิเคราะห์ผลงานจากศิลปินทั้ง 3 ศิลปิน ที่เป็นอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงาน

ชื่อศิลปิน/ผลงาน	เนื้อหา	รูปแบบ	เทคนิค	อิทธิพลที่ได้รับ
 ไพโรจน์ พิเชฐเมธากุล	สะท้อนถึงวิถีชีวิต ความเป็นมาของคนไร้บ้าน	เขียนรูปคนไร้บ้าน และเขียนโดย ฉับพลัน	ภาพ จิตรกรรม สีอะคริลิก	เนื้อหาสาระ ที่กล่าวถึงคน ไร้บ้าน
 TONY OURSLER	การแสดงสีหน้าของ ศิลปิน เพื่อกระตุ้นคนดู ให้เกิดความรู้สึกสนุก ตื่นเต้น สะเทือน อารมณ์	รูปทรงวัตถุและ สื่อวิดีโอใน ลักษณะการจัด วางภายในห้อง มืด	สื่อวิดีโอ - มัลติมีเดีย	รูปแบบการ ใช้สื่อวิดีโอ
 EWA PACHUCKA	ทัศนคติเรื่องของมนุษย์ และสังคมที่อยู่กลมกลืน เช่นเดียวกับอุดมการณ์ ความเชื่อของสังคมนิยม ยูโทเปีย	ประติมากรรม การจัดวาง รูปทรงตาม ความรู้สึกของ ศิลปิน	ประติมากรรม มาจากเส้นใย ปอ ป่าน ลวด	ลักษณะ รูปทรง

บทที่ 3

กระบวนการสร้างสรรค์

ขั้นตอนแรกในการสร้างสรรค์ผลงาน คือ การวางขอบเขตแนวความคิดจากสิ่งที่ประสบพบเจอ รวบรวมศึกษาหาข้อมูลจากสถานที่จริง ประมวลผลเนื้อหาสาระมาใช้ในการแสดงออกทางศิลปะ ดังนี้

1. เนื้อหาสาระ เมื่อกล่าวถึงคนไร้บ้านภาพที่คุ้นตาสำหรับคนเมืองกรุงเทพมหานคร ๆ คือ คนเร่ร่อน ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง ไม่มีจุดหมาย น่ากลัว เป็นอันตรายต่อสังคม แต่หากคำว่าคนไร้บ้าน ในการแสดงออกทางศิลปะนั้น เป็นความบังคาลใจที่เกิดจากบริบทสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน เสมือนเป็นสื่อกลางให้เห็นถึงความสำคัญของคนไร้บ้าน มองเห็นคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ ไม่ตัดสินใจคนไร้บ้านจากรูปลักษณะภายนอก การประกอบอาชีพ ไม่เป็นภาระสังคม และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน

2. รูปแบบ จากประสบการณ์ รับรู้ และตอบสนองอารมณ์ ความรู้สึก เกิดเป็นคุณค่าทางสุนทรียภาพ และคุณค่าทางจิตใจ ผลงานแสดงออกด้วยรูปแบบรูปธรรม โดยกำหนดโครงสร้างของรูปทรงคนในอิริยาบถต่างๆ เหตุการณ์ ช่วงเวลาที่ต้องการบอกเล่า ในรูปแบบสามมิติ สื่อผสม และนำวิดีโอมาฉายร่วมกับรูปทรงวัตถุ นำเสนอในลักษณะของสถานที่ สภาพแวดล้อมบรรยากาศจากสถานที่จริง เพื่อเล่าเรื่องราวผ่านกิจกรรมต่างๆ อย่างเข้าใจ

วิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

1. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล

1.1. สืบจากสถานที่จริง ทำการบันทึกภาพนิ่ง และวิดีโอ สังเกตสภาพแวดล้อม การประกอบอาชีพ สัมภาษณ์ต่างๆ เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ

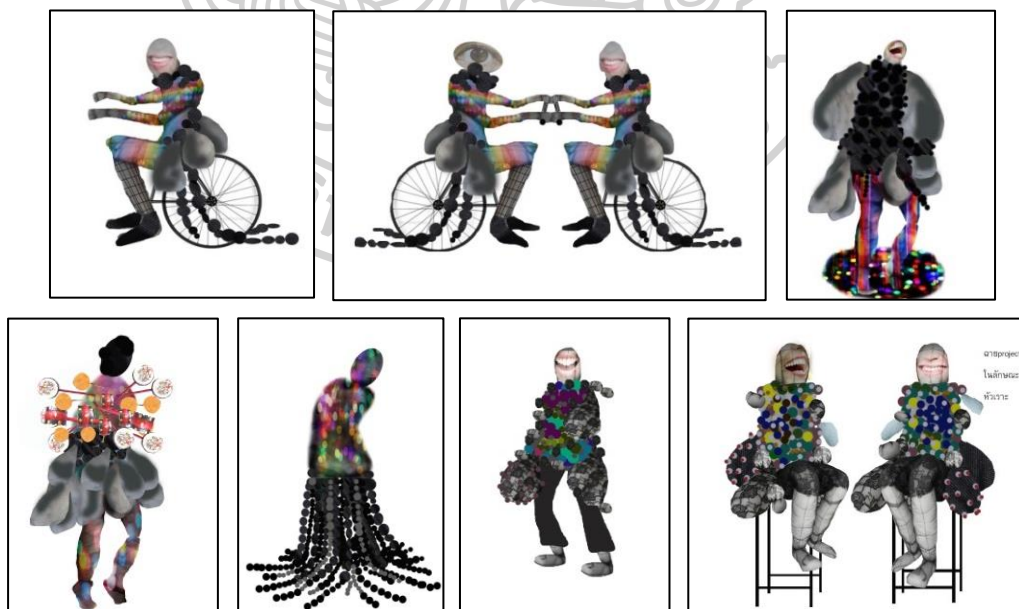
1.2. ข้อมูลจากสื่อ อินเทอร์เน็ต

1.3. เก็บข้อมูลจากเอกสาร และวิทยานิพนธ์ดีเด่น “โลกของคนไร้บ้าน” เขียน

โดยบุญเลิศ วิเศษปรีชา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ประจำปี พ.ศ. 2546

2. ขั้นตอนการสร้างภาพร่างผลงาน (sketch) เมื่อขั้นตอนการเก็บข้อมูลมีมากพอตามความต้องการ ลำดับต่อไป คือ การวางแผนการสร้างภาพร่างผลงานจากภาพต้นแบบ โดยกำหนดรูปแบบตามเจตนารมณ์ ความบันดาลใจ และศึกษาข้อมูลจากภาพต้นแบบให้เหมาะสมตามแนวความคิด จากนั้นเข้าสู่กระบวนการสร้างภาพร่างผลงานด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สามารถตัดต่อ ปรับแต่ง กำหนดโครงสร้างของรูปทรง ลักษณะท่าทาง ใส่รายละเอียดในส่วนต่างๆ ที่ตอบสนองต่ออารมณ์ ความรู้สึก มีเนื้อหาเรื่องราว มีความสมบูรณ์ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้สร้างสรรค์ แล้วจึงนำไปเป็นต้นแบบในสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในลำดับขั้นตอนต่อไป

เมื่อกำหนดภาพร่างผลงานตามความเหมาะสมแล้ว ลำดับต่อไป คือ การวางแผนการสร้างวิดีโอ โดยเริ่มจากการลงสำรวจพื้นที่จากสถานที่ มุมมอง บรรยากาศตามความต้องการพร้อมบันทึกภาพนิ่ง และอัดวิดีโอเพื่อเป็นสื่อในการนำเสนอ ผลงานในแต่ละชิ้นจะมีลักษณะท่าทาง กิจกรรมที่ไม่เหมือนกัน การใช้สื่อวิดีโอที่มีเรื่องราว เหตุการณ์ สถานที่ การนำเสนออาจแตกต่างกันออกไปด้วย

ภาพที่ 7 ภาพตัวอย่างภาพร่างผลงาน (sketch) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ภาพที่ 8 ภาพตัวอย่างภาพร่างผลงาน (sketch) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ภาพที่ 9 ตัวอย่างการบันทึกภาพจากสภาพแวดล้อมในกรุงเทพฯ เพื่อนำไปเป็นสื่อวิดีโอ

บันทึกภาพโดยนางสาวชมลวรรณ เรืองแก้ว

ถ่ายเมื่อ 7 เมษายน 2560

ภาพที่ 10 ตัวอย่างภาพร่างผลงาน (sketch) ชั้นที่ 1

ภาพที่ 11 ตัวอย่างภาพร่างผลงาน (sketch) ชั้นที่ 2

ภาพที่ 12 ตัวอย่างภาพร่างผลงาน (sketch) ชั้น 3

ภาพที่ 13 ตัวอย่างภาพร่างผลงาน (sketch) ชั้นที่ 4

3. ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

เมื่อได้ภาพร่างผลงานตามแนวความคิดที่กำหนดไว้แล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1. วิธีการสร้างสรรค์ผลงาน

ความบังดาลใจ นำไปสู่กระบวนการคิดทางทัศนศิลป์ และกำหนด แนวความคิด (Concept) ถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานสื่อผสม มีกระบวนการสร้างสรรค์ที่เป็น ลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1.1. กำหนดแนวเรื่องและรูปแบบในงานสื่อผสม เนื้อหาสาระในการ สร้างสรรค์ผลงาน อ้างอิงเรื่องราวจากสภาพความจริงจากสภาวะสังคม และความรู้สึกนึกคิด ภายในจิตใจของตน ด้วยรูปแบบรูปธรรม จากความเป็นจริงนี้ทำให้มองเห็น สะท้อนไปถึงวิถีชีวิต ของคนไร้บ้าน ถ่ายทอดมุมมองเชิงบวก เพื่อให้สังคมเปลี่ยนความคิด และยอมรับกลุ่มคนไร้บ้าน ซึ่งกลุ่มคนไร้บ้านบางประเภทยังคงเป็นประโยชน์ต่อสังคม ไม่ได้ต้องการเป็นภาระ สามารถ ช่วยเหลือตนเองได้ กลุ่มคนไร้บ้านอีกบางประเภทก็เลือกที่จะมีความต้องการความอิสระ มีวิถีชีวิต เสรีภาพ จากเรื่องราวจนเป็นความบังดาลใจ และสอดคล้องกับการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ จึงหยิบยกบางมุมของคนไร้บ้าน ที่มีอาชีพหาเลี้ยงชีพ ผลักดันตนไปสู่ทางที่ดีกว่า เช่น การเก็บ ขยะ เก็บของเก่าขาย ขายของเล็กๆ น้อยๆ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมาถือเป็นการกำหนดขอบเขต แนวความคิดของผลงานสื่อผสมในเบื้องต้น

3.1.2. การหาข้อมูล จากข้างต้น เป็นข้อมูลเบื้องต้นจากประสบการณ์โดย พบเห็นจากสภาพแวดล้อม จึงเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญ เช่น บนทางเดินตามสถานที่ต่างๆ บน สะพานลอย ซอกตึกอาคาร หรือสถานที่ที่คนไร้บ้านใช้เป็นแหล่งพักอาศัย คือ สนามหลวง และ หัวลำโพง ซึ่งพบเห็นเป็นภาพคุ้นชิน โดยเฝ้าสังเกต และบันทึกข้อมูลเป็นภาพถ่ายเพื่อเป็นภาพ ต้นแบบในการสร้างสรรค์ผลงาน

3.1.3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผ่านการกลั่นกรอง เลือกรสร ข้อมูลจากการบันทึกภาพถ่ายเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อนำมาเป็นต้นแบบ เจาะลึกถึงรายละเอียด ลักษณะท่าทาง วิถีชีวิตคนไร้บ้าน และเป็นตัวรองรับในการสร้างภาพร่างผลงาน (sketch) ที่ใช้อิงตามความเป็นจริงให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ผู้สร้างสรรค์ และแนวความคิดทางศิลปะ จากนั้นจึงเป็นขั้นตอนสังเคราะห์ข้อมูลมาเป็นผลงานสร้างสรรค์ในลำดับต่อไป

ภาพที่ 14 ภาพข้อมูลเบื้องต้น

บันทึกภาพโดย นางสาวมลวรรณ เรืองแก้ว

เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2560

ภาพที่ 15 ภาพข้อมูลเบื้องต้น
 บันทึกภาพโดย นางสาวมลวรรณ เรืองแก้ว
 เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2560

3.2. เทคนิคการสร้างสรรค์ผลงาน

เทคนิคกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานสื่อผสม (soft sculpture) โดยมีรายละเอียดลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.2.1. เลือกภาพร่างผลงาน (sketch) ซึ่งผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา และนำมาขยายเป็นผลงานจริง

3.2.2. เริ่มต้นจากการกำหนดโครงสร้างให้เป็นรูปทรงลักษณะคน โดยใช้ลวดในการขึ้นรูปทรงเพื่อความแข็งแรง เพื่อไม่ทำให้เกิดการยุบตัว และตัดรูปทรงในลักษณะท่าทางต่างๆ ตามภาพร่าง

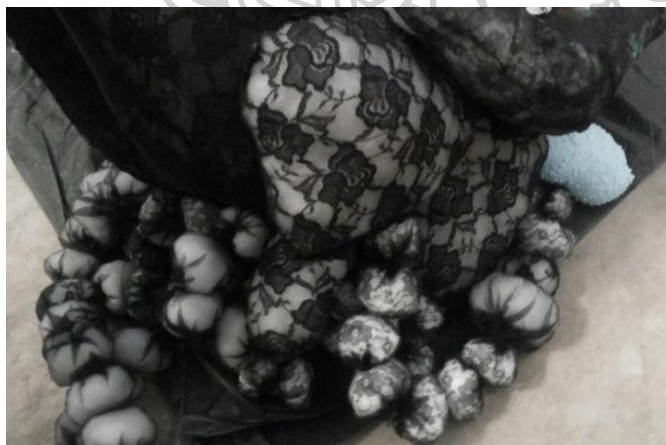
ภาพที่ 16 ขั้นตอนการกำหนดโครงสร้างรูปทรง

3.2.3. ภาพร่างผลงานทั้งหมด อาจมีการปรับลดทอนรูปทรงหรือเพิ่มเติม บ้างตามความเหมาะสม เมื่อตัดโครงสร้างรูปทรงที่มีลักษณะท่าทางต่างๆ ตามที่กำหนดแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ นำผ้ามาห่อหุ้มรูปทรง เย็บติดกันในชั้นแรก ใส่ใยสังเคราะห์เข้าไปให้เต็มทุก ส่วน และรูปทรงมีความแน่นพอสมควร จากนั้นนำผ้าหลากหลายสี พื้นผิวของผ้าที่มีความต่างกัน มาเย็บอีกหนึ่งชั้น เพื่อเก็บรายละเอียด และป้องกันไม่ให้ใยสังเคราะห์ออกมา ลักษณะการเย็บอาจ ไม่มีความประณีตมากนักปล่อยตะเข็บการเย็บบ้างเพื่อทิ้งร่องรอย การผ่านเรื่องราวต่างๆ ในการ ดำเนินชีวิตของคน ไร่บ้าน

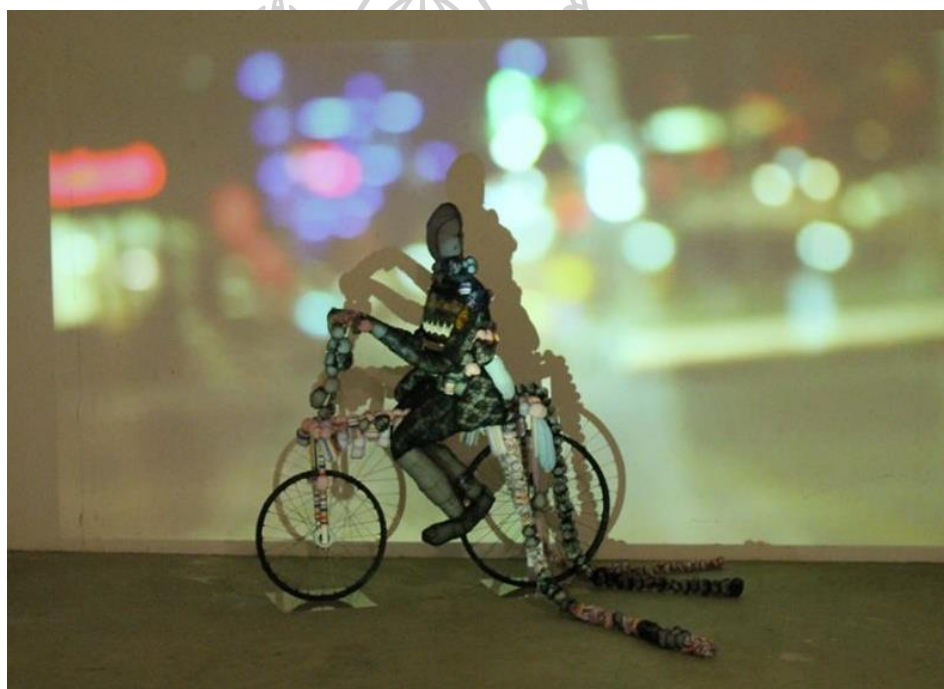
ภาพที่ 17 ขั้นตอนการนำวัสดุห่อหุ้มรูปทรง

3.2.4. เมื่อขั้นตอนการใส่ใยสังเคราะห์เสร็จจนออกมาเป็นรูปทรงตามความต้องการแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การเพิ่มเติมรายละเอียดส่วนต่างๆ ให้สมบูรณ์และเหมาะสมตามแนวความคิดข้างต้น

ภาพที่ 18 ขั้นตอนการใส่รายละเอียดในส่วนต่างๆ

3.2.5. ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานขั้นสุดท้าย คือ การบันทึกภาพวิดีโอ ซึ่งการเก็บภาพวิดีโอนั้น ต้องลงพื้นที่เพื่อเดินสำรวจสถานที่หรือแหล่งต่างๆ ตามข้อมูล เมื่อได้ภาพวิดีโอตามความต้องการแล้ว จากนั้นเลือกสรรวิดีโอ โดยใช้โปรแกรม Adobe premiere pro ในการปรับแต่งภาพให้เหมาะสมกับผลงาน การนำเสนอสื่อวิดีโอจึงใช้เป็นตัวกลาง ในการส่งข้อมูล ส่งเสริมด้านเนื้อหาสาระไปสู่ผลงานสื่อผสม รูปแบบการนำเสนอจึงให้ความสำคัญไปพร้อมกัน ตามเจตนารมณ์ของผู้สร้างสรรค์ เพื่อสอดคล้องเป็นผลงานชิ้นเดียวกัน ลักษณะรูปแบบของการจัดวางภายในห้องมืด ซึ่งวิธีการจัดวางก็เป็นส่วนสำคัญในการนำเสนอ

ภาพที่ 19 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์

3.2.6. วิเคราะห์ผลงานในด้านเนื้อหาสาระ รูปแบบ และเทคนิค ประเมินข้อดี ข้อบกพร่อง กระบวนการนำเสนอให้ไปเป็นตามแนวความคิด และวัตถุประสงค์ เพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาสร้างสรรค์ผลงานให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

บทที่ 4

วิเคราะห์ผลงานการดำเนินงานสร้างสรรค์

การวิเคราะห์ผลงาน เริ่มจากผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ มีทั้งหมด 4 ชุด และนำไปสู่การพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์ ซึ่งผลงานมีทั้งหมด 4 ชุด ได้สร้างสรรค์ผลงานผ่านกระบวนการรูปแบบสามมิติสื่อผสม (soft sculpture) ซึ่งการวิเคราะห์มีรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

1. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์
 - วิเคราะห์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์
2. ผลงานวิทยานิพนธ์
 - 2.1. วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1
 - 2.2. วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2
 - 2.3. วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3
 - 2.4. วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

1. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์

การค้นหาแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ คือ คนเร่ร่อน คนจรจัด เกิดจากสภาวะการดำเนินชีวิตในกรุงเทพมหานคร ด้วยประชากรที่มีจำนวนหนาแน่นแล้ว และกลุ่มคนเหล่านี้ก็ดูเหมือนจะหนาแน่นไม่ต่างกัน จึงเกิดความสงสัยในใจว่าเพราะเหตุใดถึงมีคนเร่ร่อน คนจรจัดเต็มไปหมด เช่น ริมทางเดินเท้า ซอกตึกอาคาร บนสะพานลอย และสถานที่ที่รวมตัวกันอยู่มากที่สุด คือ สนามหลวง จากความสงสัยจึงกลายเป็นความบังคาลใจในการแสดงออกผลงานทางศิลปะ โดยหยิบนำภาพบริบทจากสภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ ปฏิบัติการของคนไร้บ้านที่มีความหลากหลายมาถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปะ แสดงออกด้วยรูปแบบสามมิติ (soft sculpture) รูปทรงลักษณะคน ด้วยท่าทางที่แตกต่าง วิธีการเย็บ ดัด โดยเลือกใช้ผ้าเยื่อไม้สีดำ มีคุณสมบัติเนื้อผ้าบางโปร่งแสง พื้นผิวผ้ามีความหยาบและยืดหยุ่นได้ ลักษณะการจัดวางแปรผันตามพื้นที่ สะท้อนถึงสภาพความเป็นจริงในสังคม และตอบสนองตามความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์

สำหรับการนำเสนอผลงาน ผลงานระยะนี้มีกระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่ซับซ้อนมากนัก โดยมีรูปทรงเป็นตัวหลักในการดำเนินเรื่องราว การจัดวางรูปทรงเป็นกลุ่มๆ มีอากัปกิริยาที่แตกต่างกัน รายละเอียดบนใบหน้า เส้นด้ายสีดำที่มีความทับซ้อนกัน อาจมองเห็นถึงความสิ้นหวัง ความหดหู่ ลักษณะรูปแบบการจัดวางภายในพื้นที่ห้องสี่เหลี่ยม การนำเสนอผลงานจึงเป็นเหมือนการจำลองสถานการณ์จากความจริง เป็นข้อเท็จจริงเพื่อให้ผู้คนที่เห็นว่าคนเร่ร่อนมีความเป็นอยู่อย่างไร ซึ่งรับรู้ได้จากสภาพสังคมของกรุงเทพมหานคร

ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1 ถือว่าเป็นช่วงปฏิบัติทดลองผลงาน การค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อกำหนดขอบเขตแนวคิด การค้นหาแนวทางการพัฒนาในด้านเนื้อหาสาระ ด้านรูปแบบและด้านเทคนิคต่างๆ อย่างไรให้เหมาะสม ลงตัว คลี่คลายผลงานตามเป้าหมาย และตอบสนองอารมณ์ ความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ ผลปรากฏว่าผลงานยังไม่ประสบผลสำเร็จ ทั้งด้านเนื้อหาสาระ ด้านรูปแบบและด้านเทคนิค ที่ไม่สามารถมุ่งประเด็นไปในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง รวมทั้งรูปแบบการนำเสนอ

ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2 วางแผนกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน โดยเริ่มกำหนดขอบเขตแนวคิด ภาพรวมจะมุ่งเน้นไปที่เรื่องชีวิตคนเร่ร่อน ด้านรูปแบบ กำหนดรูปทรงที่เป็นลักษณะกลุ่มคนในการนำเสนอ เลือกใช้ผ้าเยื่อไม้สีดำและใยสังเคราะห์ ในการตัดเย็บเป็นรูปทรงผลงานชิ้นนี้เป็นลักษณะของการจัดวางตามข้อเท็จจริงในสภาพสังคม เพื่อสื่อสารเรื่องราวกับผู้คนที่ได้อย่างเข้าใจ แต่ก็ยังไม่เป็นที่น่าพอใจสำหรับผู้สร้างสรรค์ เพราะยังขาดความชัดเจน และขาดรายละเอียดในส่วนต่างๆ ทำให้ผลงานยังคงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และแก้ปัญหาเพื่อให้ผลงานมีความคลี่คลายต่อไป

ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3 แนวคิดยังคงเกี่ยวข้องกับชีวิตคนเร่ร่อน คนไร้บ้าน แต่ด้านรูปแบบมีความตั้งใจจะให้ผลงานเป็นลักษณะการจัดวางกับพื้นที่ภายในห้อง มีตัวละครมากขึ้นในการบอกเล่าเรื่องราว มีรายละเอียดทางที่ต่างกัน ซึ่งภาพรวมของผลงานจะใช้รูปทรงเป็นตัวหลัก ผลงานชิ้นนี้จึงเริ่มให้ความสำคัญกับรูปทรงมากขึ้น แต่ยังใช้ผ้าชนิดเดิมและวิธีการเดียวกันมาสร้างสรรค์ผลงาน

ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 4 แนวคิดในการสร้างสรรค์โดยใช้ข้อเท็จจริงจากสภาพความเป็นจริงในสังคม เมื่อผลงานผ่านการประเมิน และคลี่คลายไปแต่ละส่วน ส่งผลให้

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานมีการพัฒนา มีความสมบูรณ์และชัดเจนในด้านรูปแบบและด้านเทคนิค มีผลให้ผู้สร้างสรรค์มีความเข้าใจข้อบกพร่องของชิ้นงานแต่ละชิ้นมากขึ้น ถือว่าผลงานประสบความสำเร็จตามแนวคิดในระดับหนึ่ง

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทุกลำดับขั้นตอน ย่อมเกิดปัญหาและมีอุปสรรคระหว่างการปฏิบัติ อาจไม่สมบูรณ์และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น การสร้างสรรค์ผลงานช่วงเวลาที่ผ่านมายังต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์หาข้อบกพร่องประเมินผลงานเพื่อพัฒนาทั้งด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบ และด้านเทคนิค การรับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อม หรือผลงานศิลปินที่เกี่ยวข้อง การนำเอาแง่มุมการแสดงออกผลงานศิลปินเป็นส่วนสำคัญเพื่อพัฒนา และนำมาปรับใช้ให้เกิดความสอดคล้องกับแนวความคิด และเนื้อหาสาระ ทั้งนี้ การสร้างสรรค์ผลงานยังคงดำเนินและพัฒนาต่อไป เพื่อบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ผลงานสร้างสรรค์ก่อนวิทยานิพนธ์มีทั้งหมด 4 ชุด ดังนี้

ภาพที่ 20 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชิ้นที่ 1

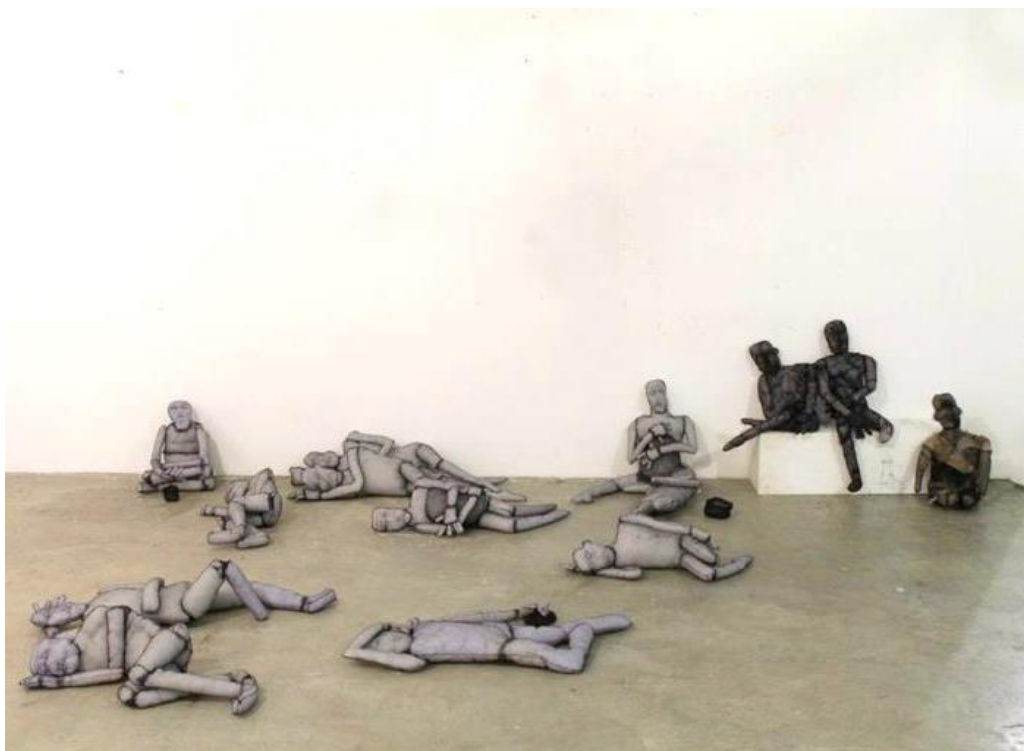
ภาพที่ 21 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ภาพที่ 22 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ภาพที่ 23 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

การวิเคราะห์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์

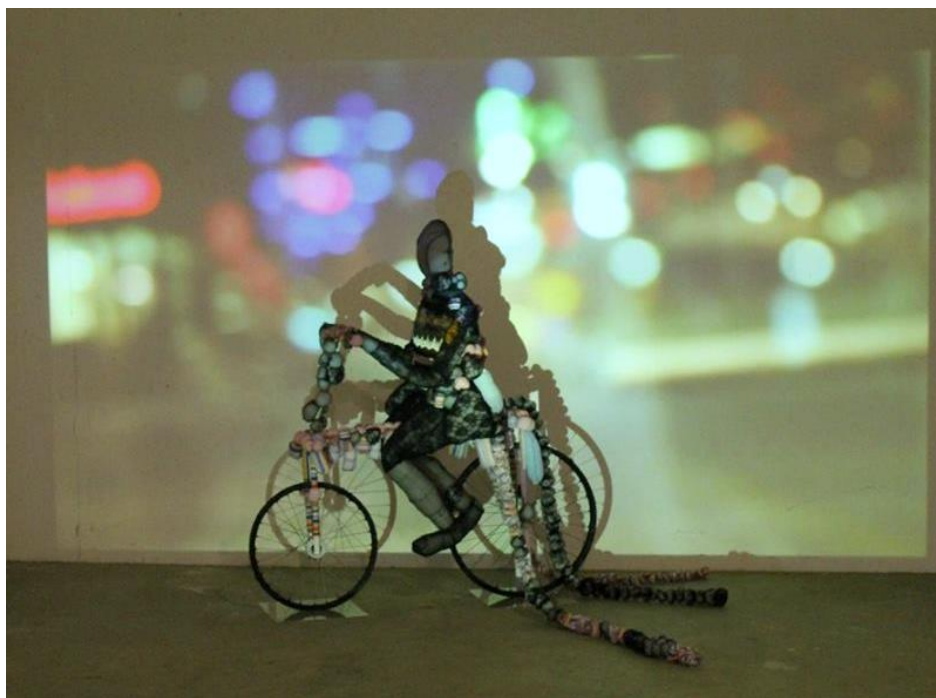
ปัญหาหลักๆ ในผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ คือ การได้รับความบันดาลใจจากสภาพแวดล้อมอาจยังไม่เพียงพอต่อกระบวนการสร้างสรรค์ หรือเรื่องที่น่าสนใจยังไม่สามารถกำหนดขอบเขต ไม่เจาะจง หรือมุ่งเน้นประเด็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ส่งผลให้การแสดงออกของผลงานคืออะไร ภาพรวมของผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ การกำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระอย่างกว้างๆ ว่ามีแนวคิดเกี่ยวกับชีวิตคนเร่ร่อน คนไร้บ้าน ทำให้เป็นที่ตั้งคำถามว่าคนเร่ร่อนกับคนไร้บ้านมีความแตกต่างหรือเหมือนกันอย่างไร เมื่อไม่มุ่งประเด็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ทำให้การแสดงผลงานขาดเอกภาพทางความคิด ในส่วนของรูปแบบ และเทคนิคยังขาดความน่าสนใจ ลักษณะเฉพาะตัว เพราะการหาข้อมูลไม่หลากหลาย ไม่มากพอในการรองรับกระบวนการสร้างสรรค์ ขาดรายละเอียดของรูปทรง รูปทรงมีความเหมือนตุ๊กตาเกินไป รูปแบบเป็นสามมิติ แต่ยังขาดมิติ ปริมาตร สี น้ำหนัก พื้นผิวที่เหมือนกัน รู้สึกถึงความซ้ำ จำเจ และข้อมูลเรื่องกายวิภาค มีความไม่ชำนาญ ไม่ทำความเข้าใจก่อนปฏิบัติงาน ทำให้รูปทรงผิดสัดส่วน ไม่ถูกต้องตามหลักกายภาพ การนำเสนอผลงานจึงยังออกมาได้ไม่ดีนัก แต่โดยภาพรวมก็ถือว่าผลงานมีความน่าพอใจในระดับหนึ่ง ในเรื่องของลักษณะการจัดวางซึ่งเกิดจากความตั้งใจที่สะท้อนภาพจากความเป็นจริงในสังคมปัจจุบัน และเป็นเหมือนจุดเริ่มต้นของการกำหนดขอบเขตการสร้างสรรค์เพื่อมุ่งเน้นไปยังกลุ่มคนไร้บ้าน และพัฒนารูปแบบ เทคนิค ไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานในชุดต่อไป เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามแนวคิดที่กำหนดไว้

2. ผลงานวิทยานิพนธ์

ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “ความสุขของคนไร้บ้าน” เป็นการสร้างสรรค์ผลงานอย่างต่อเนื่องจากผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นการต่อยอดและพัฒนาจากข้อบกพร่องของผลงานช่วงเวลาที่ผ่านไปให้มีความชัดเจน ลงตัวและเหมาะสม โดยนำเอาความบันเทิงจากความเป็นมาที่สะท้อนภาพถึงชีวิตคนไร้บ้าน แต่เจาะลึกมุ่งประเด็นไปในมุมมองภาพบวก จากความต่อเนื่องของผลงาน เริ่มจากการค้นหา แนวทางการแสดงออกทางศิลปะ เปลี่ยนโครงสร้างทางความคิด มีเนื้อหาสาระ คือ คนไร้บ้าน ฉะนั้น การหาข้อมูลจึงสำคัญต่อกระบวนการสร้างสรรค์ การลงพื้นที่สังเกตวิถีชีวิต โดยภาพรวมของผลงานชุดนี้ คือ การประกอบอาชีพ หรือทำกิจกรรมต่างๆ การเลือกมีชีวิตอย่างอิสระเสรีภาพ แม้จะดูเป็นภาพของการดิ้นรน แต่ก็แสวงหาความมีชีวิตที่ดีสะท้อนถึงวิถีชีวิตอันเกิดขึ้นจริงในสภาพสังคมปัจจุบัน

ความบันเทิงเหล่านี้ จึงนำไปสู่การกำหนดโครงสร้างรูปแบบ การพัฒนาแนวความคิด จะเห็นได้ว่าวิธีการสร้างสรรค์มีความแตกต่างไปจากเดิม ทั้งการให้ความสำคัญกับรูปทรงเป็นตัวละคร ทำความเข้าใจเรื่องกายวิภาคก่อนขยายผลงานจริง พัฒนาในเรื่องเทคนิค โดยนำสื่อวิดีโอเป็นส่วนประกอบให้ผลงานมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งกระบวนการของสื่อวิดีโอไม่มีความซับซ้อน ลักษณะรูปแบบของการจัดวางเป็นผลงานสื่อผสม ลักษณะท่าทางมีความชัดเจน มีรายละเอียดของรูปทรง โดยบอกเล่าผ่านกิจกรรมต่างๆ รูปแบบอาชีพ เช่น เก็บของเก่า เซ็นรด ขายของ เป็นต้น ในส่วนของวิธีการสร้างสรรค์ยังคงใช้การเย็บ ปัก ร้อย และใช้ลวดในการกำหนดโครงสร้างให้เป็นรูปแบบสามมิติ มีน้ำหนัก ปริมาตร สี สัน การเกิดร่องรอยของเส้นด้ายมีความขยับย่นเพื่อสร้างเรื่องราว ตามอารมณ์ ความรู้สึก สะท้อนภาพวิถีชีวิตคนไร้บ้านที่กระทำบางอย่างเพื่อให้เกิดเป็นภาพลักษณ์ที่ดี กระตุ้นให้ผู้ดูเปลี่ยนทัศนคติและเข้าใจคนไร้บ้านมากยิ่งขึ้น ว่าคนไร้บ้านบางประเภทก็มีอาชีพประกอบ ทำงานเลี้ยงชีพเพื่อความอยู่รอด จุดมุ่งหมายในการมีชีวิต คือ ความอิสระภาพ เสรีภาพ ผลงานชุดนี้จึงอยากให้ตระหนักถึงคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม การสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้แก่คนไร้บ้าน และตระหนักถึงคุณค่าด้านความงามที่ไม่ได้แค่งดงาม แต่ความงามเกิดจากความเป็นจริงที่มีอยู่รอบตัวเรา

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “ความสุขของคนไร้บ้าน” จึงเกิดเป็นผลงานสื่อผสม และวิดีโอ มีการวิเคราะห์ผลงานทั้งหมด 4 ชุด ดังนี้

ภาพที่ 24 ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ชื่อผลงาน ปั่น

เทคนิค สื่อผสม

ขนาด แปรผันตามพื้นที่

2.1. การวิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

จากการวิเคราะห์ข้อบกพร่องของผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ คือ ลักษณะรูปทรง ซึ่งผลงานระยะนี้ยังให้ความสำคัญและเป็นตัวนำเสนอหลัก ทำให้การกำหนดโครงสร้างรูปทรงคนเป็นขั้นตอนที่ใช้ระยะเวลาพอสมควร เพราะยังขาดความเข้าใจ ขาดความชำนาญในเรื่องกายวิภาค สัดส่วนของมนุษย์ จึงเป็นสาเหตุให้สัดส่วนของรูปทรงอาจไม่ถูกต้อง มีสัดส่วนที่ผิดเพี้ยนไป และแก้ไขได้ยาก เมื่อถึงขั้นตอนการเย็บห่อหุ้มตัวโครงสร้าง แต่โดยรวมของผลงานมีความสมบูรณ์ ลงตัวตามแบบภาพร่างผลงาน ถือเป็นผลงานที่น่าพอใจและสำเร็จผลตามขอบเขตที่วางไว้ ผสานกับการใช้สื่อวิดีโอเพื่อมาเติมเต็มเนื้อหาสาระ เมื่อรูปแบบถูกจัดวางภายในห้องแสดงที่มีความมืด ทำให้แสง สี เกิดเป็นสีสัน ลวดลายการเคลื่อนไหวผ่านรูปทรงที่สามารถบอกเล่าเรื่องราว และสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในผลงานชิ้นต่อไป

ภาพที่ 25 ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

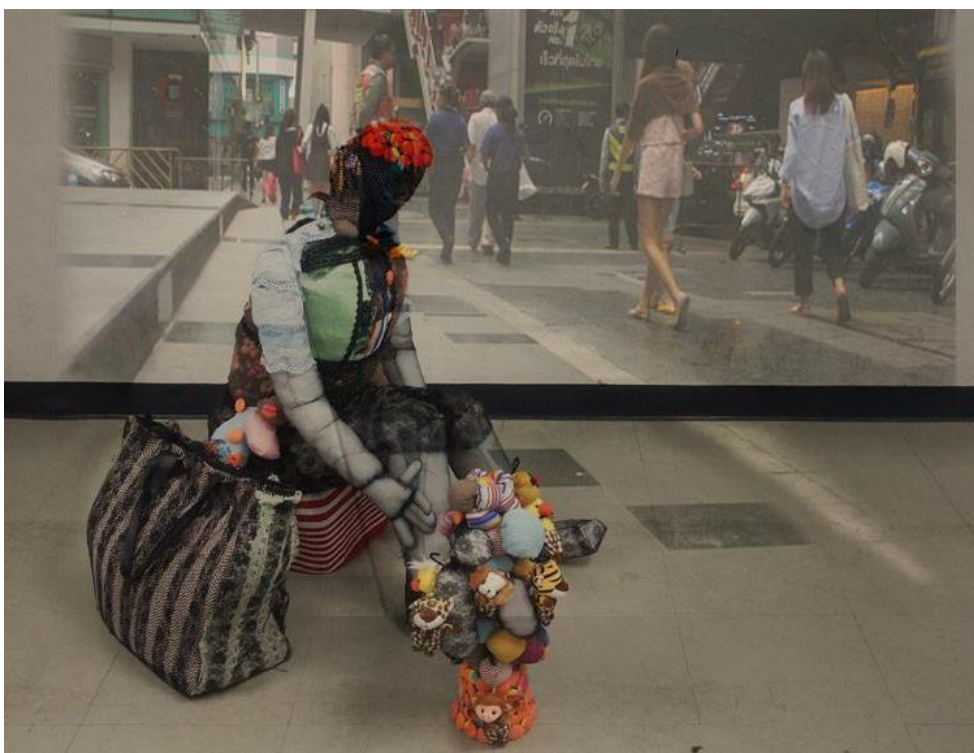
ชื่อผลงาน เข็น

เทคนิค สื่อผสม

ขนาด แปรรูปตามพื้นที่

2.2. การวิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2 นำเสนอกิจกรรมของคนไร้บ้าน ซึ่งยังคงให้ความสำคัญและพัฒนารูปทรง กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ จึงมุ่งเน้นไปที่รูปทรงให้ถูกต้องตามหลักกายวิภาค เพราะรูปทรงยังขาดรายละเอียดของความเป็นคนไร้บ้าน ขาดความเป็นเฉพาะเจาะจงในเนื้อหาสาระ มีการลดทอนจนขาดความรู้สึก การแสดงออกผลงานศิลปะจึงไม่สื่อสารแก่ผู้ดู ทำให้ผู้ดูสามารถตีความไปได้หลากหลายทาง การนำเสนอสื่อวิดีโอในชิ้นนี้อาจไม่ประสบความสำเร็จนัก เนื่องจากกระบวนการสร้างสรรค์ไม่เป็นไปตามลำดับขั้นตอนตามที่กำหนดไว้ ส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดทั้งรูปทรงวัตถุ และสื่อวิดีโอที่ไม่ค่อยส่งเสริมสอดคล้องกัน

ภาพที่ 26 ผลงานนิทรรศน์ ชั้นที่ 3

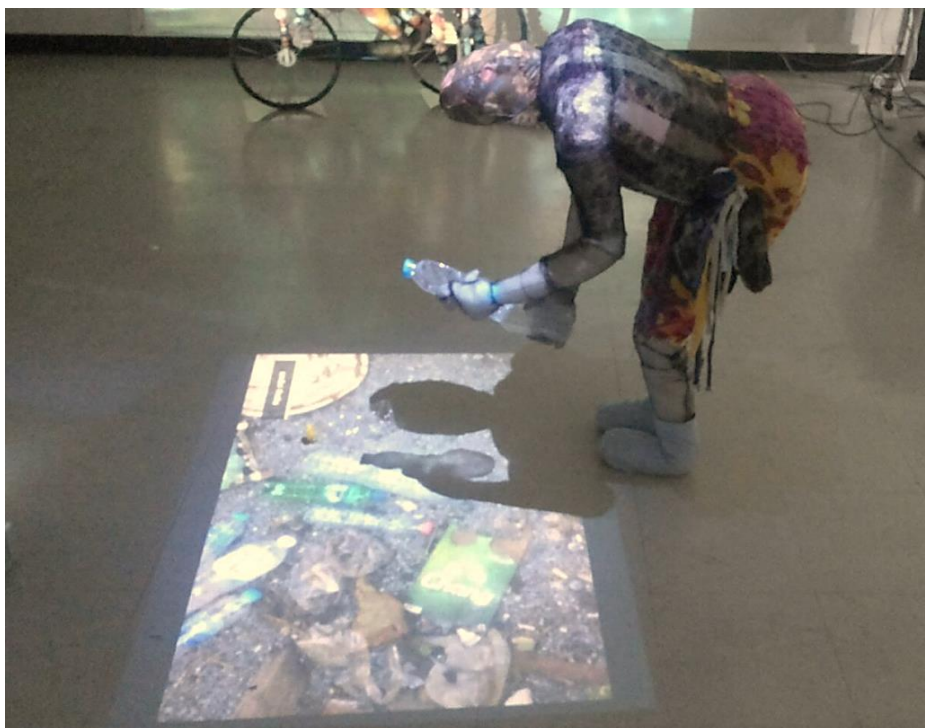
ชื่อผลงาน ชาย

เทคนิค สื่อผสม

ขนาด แปรผันตามพื้นที่

2.3. การวิเคราะห์ผลงานนิทรรศน์ ชั้นที่ 3

ข้อบกพร่องสำหรับผู้สร้างสรรค์ คือ ตัดส่วนและความไม่ถูกต้องทางกายวิภาค ผลงานชิ้นนี้เริ่มมีความคลี่คลายในส่วนต่างๆ แต่รูปทรงยังไม่มี 완성สมบูรณ์ อาจเกิดจากขั้นตอนการสร้างโครงสร้างที่ไม่แข็งแรงตั้งแต่แรกเริ่ม ผลงานชิ้นนี้พัฒนาต่อเนื่องจากผลงานชิ้นที่ 2 นอกจากรูปทรงแล้ว เพิ่มเติมในส่วนของอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อบอกเล่ากิจกรรมคนไร้บ้านให้ผลงานมีความสมบูรณ์ เข้าใจง่าย แต่ยังขาดสีสันความสดใส ดูหม่นหมองซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวความคิดที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการแสดงออก ผลงานชิ้นนี้ยังถือว่าคลุมเครือ ไม่เป็นผลสำเร็จตามผลเป้าหมาย

ภาพที่ 27 ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

ชื่อผลงาน เก็บ

เทคนิค สื่อผสม

ขนาด แปรผันตามพื้นที่

2.4. การวิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

เมื่อวิเคราะห์ ปรับปรุงข้อบกพร่องของผลงานชั้นที่ 1-3 และพัฒนาต่อเนื่องมายังผลงานชั้นที่ 4 กระบวนการสร้างสรรค์เป็นไปตามลำดับขั้นตอน ทำให้เกิดความผิดพลาดและอุปสรรคที่เกิดขึ้นลดน้อยลงตามลำดับ ทั้งนี้ รูปทรงเริ่มมีความเข้าใจมากขึ้น ลักษณะท่าทางมีความชัดเจน ซึ่งเป็นผลงานที่ตอบสนองอารมณ์ ความรู้สึก มีความลงตัว สมบูรณ์ตามแนวความคิดของผู้สร้างสรรค์ แม้การนำสื่อวิดีโอที่เทคนิคไม่มีความซับซ้อน แต่เป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมเนื้อหาสาระและรูปแบบการนำเสนอให้เป็นเอกภาพเดียวให้ได้มากที่สุด ซึ่งภาพรวมผลงานมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลในผลงานแต่ละชิ้น

บทที่ 5

บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์

สรุปการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ภายใต้หัวข้อ “ความสุขของคนไร้บ้าน” (Homeless) นำเสนอผลทางความคิด และความบังคลาใจที่มีต่อสภาพสังคมอย่างกรุงเทพมหานคร โดยมุ่งเน้นไปยังชีวิตของคนไร้บ้านในมุมมองบวก ที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างหลากหลาย อันเกิดจากความพึงพอใจหรือการหาเลี้ยงชีพ เพื่อเยียวยาในด้านลบให้ส่งผลดีต่อความเป็นอยู่ในสังคม

ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ มีจำนวน 4 ชิ้นงาน แสดงออกผลงานรูปแบบสื่อผสม การดำเนินงานสร้างสรรค์เป็นไปตามลำดับขั้นตอน การศึกษาข้อมูล การลงพื้นที่ที่มีคนไร้บ้านอาศัยอยู่ตามแหล่งต่างๆ การพัฒนาฝึกฝนผลงานทางศิลปะอย่างต่อเนื่อง การประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการค้นหารูปแบบ และเทคนิค ซึ่งผลงานนำเสนอโดยใช้รูปทรงในลักษณะของรูปทรงคนเป็นตัวหลัก และสื่อวิดีโอเป็นส่วนประกอบในการบอกเล่าเรื่องราว เหตุการณ์ ส่งผลให้ผลงานเกิดเป็นเอกภาพเดียวกัน เสมือนเป็นสื่อกลาง ให้คนเกิดการยอมรับและเข้าใจชีวิตคนไร้บ้าน แต่ก็ไม่ได้คาดหวังถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมแต่อย่างใด แต่ต้องการสะท้อนถึงทัศนคติของผู้สร้างสรรค์ เพื่อสร้างคุณค่าทางจิตใจ สร้างคุณค่าทางด้านความงามทางศิลปะ

ทั้งนี้ การกำหนดขอบเขตการสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน เพียงเพื่อให้เกิดความผิดพลาดน้อยลงที่สุด ผลงานมีความคลี่คลายไปในทิศทางเดียวกัน พัฒนาผลงานไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และเพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาหาข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นจากเอกสาร ตำรา การลงพื้นที่ หรือการศึกษาแนวทางจากผลงานศิลปินก็ดีนั้น ควรหาข้อมูลอย่างหลากหลายและมากพอต่อการรองรับแนวความคิด ภาพร่างผลงาน รวมทั้งการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการรับข้อมูล และสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

2. ผลงานศิลปกรรมนอกจากเกิดสุนทรียภาพทางด้านความงามแล้ว สิ่งสำคัญ คือ การตอบสนองในด้านอารมณ์ ความรู้สึกต้องมีความชัดเจน จะช่วยให้ผลงานมีความน่าสนใจ และพัฒนาผลงานไปในลำดับต่อไป

รายการอ้างอิง

. "Tony Oursler." Retrieved 10 กรกฎาคม 2560, from
<http://www.lehmannmaupin.com/artists/tony-oursler>.

_____. "Soft sculpture." Retrieved 16 กรกฎาคม 2560, from
<https://nga.gov.au/Exhibition/softsculpture/>.

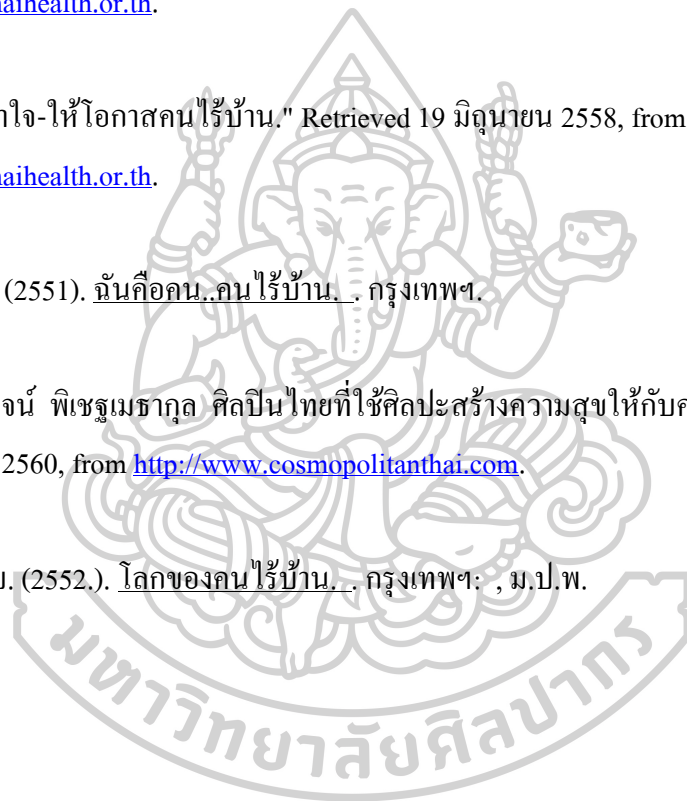
Administrator (2557). "อาชีพของคนไร้บ้าน. ." Retrieved 30 มิถุนายน 2560, from
<http://www.thaihealth.or.th>.

ปิยวรรณ. "เข้าใจ-ให้โอกาสคนไร้บ้าน." Retrieved 19 มิถุนายน 2558, from
<http://www.thaihealth.or.th>.

พรหมศรี., น. (2551). ฉันคือคน..คนไร้บ้าน... กรุงเทพฯ.

ลินดา. "ไฟโรจน์ พิเชฐเมธากุล ศิลปินไทยที่ใช้ศิลปะสร้างความสุขให้กับคนไร้บ้าน.". Retrieved
3 กรกฎาคม 2560, from <http://www.cosmopolitanthai.com>.

วิเศษปรีชา., บ. (2552.). โลกของคนไร้บ้าน... กรุงเทพฯ: , ม.ป.พ.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวชมลวรรณ เรืองแก้ว
วัน เดือน ปี เกิด	14 ตุลาคม 2534
สถานที่เกิด	สงขลา
วุฒิการศึกษา	ระดับปริญญาตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ระดับปริญญาโท คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	41/9 เอนายน้อยพาร์ทเมนต์ ถ.จันทร์คามพิทักษ์ ต.สนามจันทร์ อ.เมือง จ.นครปฐม 73000
ผลงานตีพิมพ์	พ.ศ.2553 นิทรรศการงานวิชาการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสงขลา พ.ศ.2555 นิทรรศการแสดงผลงาน “กลุ่มสารภี” ณ หอศิลป์เฉลิมพระ เกียรติ สวนสาธารณะ นครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พ.ศ.2556 นิทรรศการแสดงผลงานศิลปนิพนธ์ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 โปรแกรมวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลา ณ หอศิลป์ภาคใต้ อาศรมทักษิณ สถาบันทักษิณคดีศึกษา พ.ศ.2560 นิทรรศการแสดงผลงานวิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลป มหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและ ภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ณ หอศิลป์ตึกกลางพะาะช่าง วิทยาลัยพะาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลรัตนโกสินทร์
รางวัลที่ได้รับ	พ.ศ.2553 รางวัลยอดเยี่ยม ประเภทวาดเส้น คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหา วิทยาราชภัฏสงขลา

